

SAMMENSAT TID **L**

OPGAVER

Variation 1

Eleverne ser teksten og diskuterer i grupper, hvilke aldre der passer til hvilke aktiviteter og skriver teksten om. Derefter bliver de præsenteret for den rigtige tekst.

... hab ich geschrieben

Mit 15 hab ich eine Heiratsurkunde unterschrieben.

Mit 16 hab ich ein Kind in die Welt gesetzt.

Mit 17 hab ich Abschiedsbriefe geschrieben.

Mit 18 hab ich Bewerbungsschreiben verfasst.

Mit 19 hab ich die Hoffnung nicht aufgegeben,

Mit 20 hab ich Geschäftsbriefe aufgesetzt.

Mit 21 immer noch jung zu sein.

Mit 22 hab ich Aufsätze geschrieben.

Mit 23 hab ich Abitur gemacht.

Mit 24 hab ich Liebesgedichte verfasst.

Su Spörlein, 23. J.

K "K betyder, at der ligger kopiark som wordfiler under fanen "Kopiark".

TRÆNING AF SAMMENSAT TID – WER? L

Denne opgave repeterer brugen af perfektum fra de foregående opgaver, samtidig med at der indføres et ekstra krav til omskrivning fra 3. person ental til 2. person ental (wer → du).

Hver elev får udleveret et ark. K

OPGAVE

Det handler om at finde personer, der kan svar ja på spørgsmålene. Elev A kan spørge elev B: **Hast du im Juni Geburtstag?** Hvis elev B svarer Ja, skrives hans/hendes navn ind. Derefter går elev A og B videre til andre. Vinderen er den, der har samlet det største antal forskellige navne på 10 minutter.

Name

Wer?

hat im Juni Geburtstag?

ist an einem Sonntag geboren?

hat als Kind keine Kartoffeln gegessen?

hat als Kind eine Brille getragen?

hat als Kind Mittelohrentzündung gehabt?

hat als Kind ein rotes Fahrrad gehabt?

hat mit fünf Jahren Rad gefahren?

hat als Kind die Ferien zu Hause verbracht?

hat mit zehn Jahren eine kleine Schwester oder einen kleinen Bruder bekommen?

hat einen Schulweg von mehr als einer Stunde gehabt?

ist mit dem Zug zur Schule gefahren?

hat seinen Eltern in der Landwirtschaft geholfen?

hat mal Berlin besucht?

spricht mindestens drei Fremdsprachen?

möchte gern im Ausland leben?

hat einmal mindestens 100 Kronen im Lotto gewonnen?

hat sich schon mal das Bein gebrochen?

TRÆNING AF SAMMENSAT TID – HIMMEL UND HÖLLE L

OPGAVER

1 Indledende opgave til HIMMEL UND HÖLLE

Med denne opgave øver eleverne omskrivning fra infinitiv til perfektum participium. Det vigtigste er, at eleverne bliver opmærksomme på verbernes perfektum participiums-former, herunder afvigelser fra normaldannelsen.

Tabellen kopieres og klippes op i strimler med én form pr. strimmel. Eleverne skal finde de verber, der passer sammen og øve formerne.

Variation: eleverne får infinitivformen og skal give bud på en mulig perf.part. Derefter får de perf. part. og skal tjekke bøjningen.

K

TRÆNING AF SAMMENSAT TID – HIMMEL UND HÖLLE

2

Eleverne skiftes til at spørge hinanden: *Warum bist du im Himmel?* eller *Warum bist du in der Hölle* (valgfrit). En elev vælger en strimmel og svarer, idet han/hun løfter strimlen, så den anden kan kontrollere, om bøjningen er korrekt. Obs! Brug perfektum.

Eks: *Warum bist du in der Hölle? – Ich habe mit Kokain gehandelt.*

K

TEMPUS OG FUNKTION **L** **K**

- 2** I skal være i grupper på 4 elever. Læs hver et afsnit og fortæl på tysk, hvad det handler om. Find derefter den rigtige rækkefølge for de 4 uddrag. I skal kunne begrunde rækkefølgen.

Text X

Ehe sie die Lampe über ihrem Bett ausknipste, blickte sie hinüber zum Sessel, vergewisserte sich, dass alles so lag, wie es liegen sollte, und konnte einschlafen.

- 5 Sie hat sich immer gut vorbereitet, solange sie zurückdenken kann. Jede Bewegung am anderen Morgen ist eingeübt: wie sie das Teewasser aufsetzt und die Butter aus dem Eisschrank nimmt, ehe sie ins Bad geht; den Tee aufbrüht und ziehen lässt, während sie sich ankleidet; im Radio die Nachrichten und den Wetterbericht abhört, solange sie ihr Frühstücksgeschirr, Marmelade, 10 Brot, Butter und den Tee mit dem Zucker aufs Tablett stellt und ins Zimmer hinüberträgt. Fürs Frühstück lässt sie sich Zeit; sie blickt dabei zum Fenster hinaus, der Himmel ist wolkenlos wie im Wetterbericht. Das ist ihr Tag.

GLOSER: ehe før, Sessel *m* – lænestol, eingeübt indøvet Nachrichten pl. nyheder, Wetterbericht *m* vejrudsigt, Frühstücksgeschirr *n* – tallerken o.lign. til morgenmad, Tablett *n* – bakke, wolkenlos skyfri

Text Y

Sie steigt die Treppe hinunter, das Köfferchen in der einen, die Handtasche in der anderen Hand; sie begegnet den Kindern, die zur Schule gehen. Die Kinder mögen sie.

- 5 Draußen ist die Luft warm und angefüllt mit Autoabgasen. Leute laufen eilig den Bürgersteig entlang, die Tür zur Bäckerei steht offen. Einige Straßenecken weiter steigt sie in den U-BahnSchacht, löst eine Karte, fährt mit der Rolltreppe und setzt sich dann in einen Zug Richtung Hauptbahnhof. Sie hat viel Zeit.
- 10 Im Bahnhof kennt sie sich aus. Sie misst die Schlangen der Wartenden vor den Fahrkartenschaltern ab, ehe sie sich anstellt.

GLOSER: Köfferchen *n* – lille kuffert, begegnen møde, Autoabgas *m* – e bilos, Bürgersteig *m* fortov, Straßenecke *f*-n gadehjørne, lösen (her) trække, Karte *f*-n billet, sich auskennen at kende til området, messen* måle, Schlange *f*-n kø Fahrkartenschalter *m* – billetluge, sich anstellen (her) stille sig i kø

Text Z

Den letzten Bissen noch im Mund, steht sie vom Tisch auf, holt das Kofferchen und klappt den Deckel hoch. Sie hat ein Paar Schuhe, Wäsche zum Wechseln und ihr Nachtzeug eingepackt; jetzt nimmt sie das gerahmte Bild vom Nachttisch und legt es obenauf, das Glas
5 nach unten, damit es nicht zerbrechen kann.
Die Leute im Haus sind informiert. Wenn sie aus ihrer Wohnung kommt, das Kofferchen neben sich abstellt und den Schlüssel zweimal im Schloss umdreht, hat sie die Fenster geschlossen und Wasser- und Gashahn abgedreht. Es ist alles in
10 Ordnung.

GLOSER: **Bissen** *m* – bid, **aufstehen*** rejse sig, **Kofferchen** *n* - lille kuffert, **Deckel** *m* - låg (på kufferten), **Wäsche zum Wechseln** rent undertøj, **Nachtzeug** *n* nattøj **zerbrechen*** gå i stykker, **Schlüssel** *m* – nøgle **Schloss** *n* – er lås, **Gashahn** *m* – e gashane, **abdrehen** lukke for

Text Æ

Einmal im Monat war es soweit.
Martha packte abends ihr Kofferchen, stellte den Wecker, obwohl sie jeden Morgen um halb sechs aufwachte, sagte der Nachbarin Bescheid und legte sich früh schlafen.
5 Es war alles vorbereitet. Sie hatte den Wetterbericht im Fernsehen angeschaut und, weil es am nächsten Tag warm werden sollte, ein rosafarbenes Seidenkleid mit winzigen grauen Punkten aus dem Schrank genommen und behutsam über den Sessel gelegt; dazu frische Wäsche, die Schuhe vom
10 Orthopäden und ein neues Paar Strümpfe.

GLOSER: **Kofferchen** *n* - lille kuffert, **Wecker** *m* - vækkeur, **Wetterbericht** *m* vejrudsigt, **Seidenkleid** *n* -er silkekjole, **winzig** bittesmå, **Punkt** - e *m* her: prik, **behutsam** forsigtig, **Sessel** *m* – lænestol, **frische Wäsche** *f* rent undertøj

FORTID OG NUTID **L**

Til Angelika Mechtel "Marthas kleine Reise".

Ordne og sortere-opgave

Nedenstående opgave skal lette tekstforståelsen for eleverne, således at tekstens meget komplicerede opbygning, der krydsklipper mellem fortid og nutid og bringer fortidsoplysningerne i en næsten omvendt kronologi, bliver klar for dem. Opgaven stilles efter læsning af novellen. Eleverne får et overblik over kronologien i Marthas fortid, således at de ved næste læsning kan genkende citaterne, men nu placere dem kronologisk rigtigt.

Citaterne klippes op i strimler. Hver gruppe får et sæt strimler, der er blandet mellem i hinanden.

OPGAVE

Eleverne skal

- a. opdele citaterne i fortid og nutid
- b. lægge citaterne inden for de to grupper i rigtig kronologisk rækkefølge.

K

TO BETYDNINGER AF WERDEN L

Til Peter Hebel "Unverhofftes Wiedersehen"

Sætninger med **werden**

Formålet med denne opgave er, at eleverne bliver opmærksomme på de forskellige betydninger af og konstruktioner med **werden**.

Nedenstående skema kopieres i det antal, man ønsker at lave grupper til. Papiret foldes og klæbes sammen, så der er tysk tekst på den ene side, dansk tekst på den anden. Papiret klippes op i strimler.

Eleverne sidder i grupper med den tyske tekst opad. De giver på skift et bud på oversættelsen og kontrollerer ved at vende strimlen/lade et andet gruppemedlem kontrollere.

OPGAVE

K

WENN ICH EINE MILLION HÄTTE L

Denne opgave træner konjunktiv II i hypotetiske sætninger. Opgaven kopieres i et antal eksemplarer, svarende til antallet af grupper. Kopierne foldes på midten med skriftsiden udad og klæbes sammen v.h.j.a. en limstift. Papiret klippes op i strimler, én strimmel pr. sætning.

OPGAVE

Anvisning til eleverne:

Læg alle strimlerne med den side opad, der har verbet i infinitiv: fahren, einladen osv.

Før spillet begynder, må I gerne orientere jer om, hvordan man omskriver fra infinitiv til konjunktiv. Det kan I gøre ved at vende strimlerne og sammenligne infinitiv- og konjunktivformerne.

Derefter vælger I på skift en strimmel. I indleder fast med denne sætning:

Wenn ich eine Million hätte....

og derefter laver I så en sætning på basis af infinitiv-formen på den strimmel, I har valgt.

Eks. **meiner Großmutter ein Fernsehen schenken** (infinitiv). Den rigtige sætning hedder så:

Wenn ich eine Million hätte, würde ich meiner Großmutter einen Fernseher schenken

K

GENITIV **L**

OPGAVE

Mundtlig øvelse med strimler

Vend strimlerne, således at siden med tal foran ordene vender opad. Vælg derefter på skift en strimmel og lav en genitiv-forbindelse af de to ord. Start sætningen med **Das ist/das sind...**

Eks. **die Lehrer – die Schule → die Lehrer der Schule**
das Büro – der Direktor → das Büro des Direktors

Altså: **Das sind die Lehrer der Schule**
Das ist das Büro des Direktors

Din partner kontrollerer ved samtidig at kigge på bagsiden af strimlen.

Anvisning til læreren: Kopiér sætningerne på kopiarket i et antal svarende til halvdelen af klassens elever. Lim den enkelte kopi på bagsiden og fold papiret ved den stiplede linje. Klip arket i strimler med én sætning pr. strimmel. Eleverne arbejder parvis. Strimlerne ligger med den nummererede side opad. Den ene elev vælger en strimmel og omformer de to substantiver til genitivkonstruktion. Den anden elev kontrollerer formen på bagsiden af strimlen.

K

DET HANDLER OM ADJEKTIVER L

2 Ønskeseddel - Wunschzettel

Jonas og Elisabeth har begge skrevet en ønskeseddel:

Jonas' ønskeseddel

Ein blauer Schlips
Eine graue Hose
Ein brauner Pullover
Schwarze Handschuhe
Ein weißes T-Shirt
Helle Laufschuhe
Ein breiter Gürtel

Elisabeths ønskeseddel

Ein rosa Nachthemd
Ein schwarzes Unterhemd
Ein schicker Rock
Eine gelbe Jacke
Naturfarbene Handschuhe
Ein gepunkteter Schal
Eine große Armbanduhr

Individuel + pargruppe

A: Du vælger tre ting fra Jonas' ønskeseddel og skriver dem ned.

B: Du vælger tre ting fra Elisabeths ønskeseddel og skriver dem ned.

A siger: Rate mal, was ich für Jonas gekauft habe.

B spørger: Hast du

gekauft?

Når B stiller spørgsmålet, gælder det om at vælge den rigtige form.

A får derfor nu en seddel med de rigtige former.

Hvis B formulerer spørgsmålet forkert, siger A: *Wie bitte?* og så kan B forhåbentlig selv rette fejlen. Ellers må A hjælpe: *Meinst du einen ...*

Når B har gættet alle gaverne, er det A's tur:

A skal nu stille spørgsmål: *Hast du ... gekauft?*

K

ORDSTILLING – EVENTYR PÅ SEDLER L

Anvisning til lærer: nedenstående substantiver (nominalhelheder) og verbalformer skrives på A4-ark, et ark pr. substantiv/verbalform. Desuden skrives på A4-ark følgende:

Der Märchendichter erzählt, dass.....

Ich weiß, dass....

Man überlegt, ob.....

Man weiß nicht, wann.....

Formål: træne ledsætningsordstilling

OPGAVE

fire - fem elever stiller sig foran klassen. Hver elev får udleveret ét ark. Eleverne skal derefter stille sig i den rækkefølge, som giver den korrekte ordstilling og læse deres ord op. Derefter udleverer læreren til yderligere en elev et ark med en af ovenstående hovedsætninger. Denne elev stiller sig længst til venstre (set fra klassen), hvorefter de øvrige elever skal 'ekspedere' verbet ned på sidstepladsen.

Eks.: Der Prinz schenkt der Prinzessin einen Ring

Der Märchenerzähler erzählt, dass der Prinz der Prinzessin einen Ring schenkt.

K

PRONOMINALADVERBIER **L**

Opgaven refererer til Claudia Rusch „Mauerfall mit Banane“.

OPGAVE

Opgaven er et pararbejde; elev A får udleveret både spørgsmål og svar, og elev B skal besvare spørgsmålene evt. med hjælp fra elev A, som har svarene.

K

AT GIVE UDTRYK FOR, HVAD MAN GODT KAN LIDE L

Teksteksemplet er fra Günter Gerngroß/Wilfried Krenn/Herbert Puchta "Grammatik kreativ".

Eleverne skal ikke kunne se teksten i opgave 1, når de løser opgave 2.

OPGAVE

- 1 I den følgende tekst er hver anden linje flyttet et forkert sted hen.
Byt om på de understregede linjer, sådan at rækkefølgen bliver rigtig. K

Et par elever læser deres rekonstruerede tekst højt. Er I enige i rækkefølgen?

Hvornår siger man: *ich mag*?

Hvornår siger man: *ichgerne*?

Formulér en regel.

GAMBITTER – HJÆLPEMIDLER TIL AT FØRE EN SAMTALE L

Anvisning til lærer: Nedenstående kopieres i et antal = antal grupper à 3 elever og foldes ved midterstregen, samt klippes op i strimler, én strimmel pr. gambit.

Formål: træne gambitter til at føre en uformel samtale, hvor eleverne diskuterer et emne og skiftes til at komme med indlæg (turn-taking)

OPGAVE

- 1 Eleverne arbejder i grupper à 3. De lægger strimlerne med den tyske tekst opad og prøver at oversætte vendingerne. Derefter vender de sedlerne og oversætter fra dansk til tysk. Strimlerne bruges efterfølgende i den følgende opgave, hvor eleverne skal holde en samtale i gang om forskellige emner.

K

TRÆNING AF EN NATURLIG SAMTALE L

Anvisning til lærer: Nedenstående skema med emner kopieres i et antal = antal grupper à 3 personer og klippes op i små sedler med hver ét emne.

Formål: Træne naturlig samtale med at holde og afgive taleretten

Forberedelse: Læreren laver et antal sedler med forskellige emner, fx Familie, fritid osv.

Se skema på kopiark.

K

OPGAVER

- 1 Der laves en brainstorm i plenum for hvert emne, således at eleverne får præsenteret et nødvendigt ordforråd til hvert emne.
- 2 På skift stiller og besvarer eleverne i hver gruppe mindst 3 spørgsmål, som skal føre til oparbejdelse af yderligere ordforråd.
- 3 Hver elev udfylder en tom seddel med yderligere et emne, som de gerne vil diskutere.
- 4 Grupperne fører en samtale med udgangspunkt i emnerne og med anvendelse af nogle af de indlærte gambitter. De skal komme igennem alle de foreslåede emner og være opmærksomme på at få emneskiftene så naturlige som muligt.

Det kan tit være svært for eleverne at indlede en samtale på en naturlig måde. Læreren bør derfor foreslå mulige indledninger, hvor der skabes en kontekst for den videre samtale:

- en elev kan indlede samtale med at bede om et råd, f.eks.
Meine Großmutter feiert morgen ihren 70. Geburtstag. Sie ist immer sehr kritisch. Habt ihr einen Vorschlag, was ich ihr schenken könnte?
- en elev fortæller, hvad hun oplevede i går:
Gestern auf dem Rückweg habe ich etwas Schreckliches erlebt. Plötzlich kam mir ein großer Hund entgegen, und ich hatte Angst, dass er mich überfallen würde. Eigentlich sollte man solche gefährliche Hunde verbieten.
- henvise til en udsendelse i fjernsynet:
Habt ihr gestern die Sendung über die Umweltverschmutzung gesehen? Also, ich finde wirklich, dass die Politiker jetzt eingreifen müssen und die Bahnfahrkarten billiger machen.

OPSAMLING 1 L

Anvisning til lærer:

Teksten på kopiarket kopieres i et antal eksemplarer = antal grupper. Teksten klippes herefter i strimler, der bukkes på midten, så der er dansk tekst på den ene side, tysk tekst på den anden.

Formål: indøve diskussionsmarkører.

OPGAVE

Eleverne lægger strimlerne på bordet foran gruppen med den tyske tekst opad. Derefter oversætter de til dansk, vender sedlen og kontrollerer oversættelsen. Når alle sedler er vendt, øver de oversættelse fra dansk til tysk. Gentages, indtil alle kan alle vendinger. Man kan med fordel træne én type ad gangen.

Øvelsen kan bruges som optakt til diskussionsøvelse, f.eks. om demokrati, aldersgrænser, forbrydelse og straf osv.

K

AT BEBREJDE NOGEN NOGET L

Til Karen Duve "Miami Dream Men Show"

OPGAVE

Eleverne skal øve konjunktiv II/talehandlingen bebrejdelser.

Indikativ + konjunktiv-sætninger klippes op, og eleverne skal finde de par, der passer sammen.

K

STRUKTURERING AF EN SAMTALE L

Anvisning til lærer: Præsenter teksten Sz. 26 fra Rainer Werner Fassbinder "Lili Marleen" for eleverne

Formål: iagttage og øve hilsevendinger og præsentationer, analysere scenen som talehandlinger, der overskrider konventionerne.

At præsentere personer for hinanden K

Mendelsohn:... Das ist Robert! Ein immens komplizierter und schwieriger Sohn.- Doktor Glaubrecht, seine Tochter Miriam.

Glaubrecht: Robert....

Miriam: Freut mich.

Glaubrecht: Ihr müsset euch eigentlich kennen.

Robert: (zu Miriam) Aber ja, ich weiß genau, was für Windeln Sie trugen, Sie waren entzückend.

Glaubrecht: Stimmt nicht, sie war ein überaus enervierendes Baby, ganz unausstehlich.

Miriam: Typisch! Väter haben immer was an ihren Kindern auszusetzen.

Mendelsohn: Nicht immer. Grade in diesem Moment bin ich mit ihm vollauf zufrieden.

OPGAVE

- 1 Gennemgå samtalestrukturen
 1. Hilsevendinger
 2. Svar på hilsen
 3. Start på samtalen (Dr. Glaubrecht): at føre to mennesker sammen ved at fortælle, hvad der forbinder dem.
 4. Afslutning på samtalen (mangler her – kan evt. tages op som et punkt til analysen, tekstens tomme felter)

OPGAVE

- 2 Opsamlingsfase i klassen: hvilke vendinger bruger man i den slags situationer på dansk? Man kan evt. lade eleverne lave forslag til varianter i samtalen.
Mål: at få eleverne til at sammenholde de tyske og danske vendinger, at få bearbejdet de tyske vendinger.

OPGAVE

- 3** Tre-personers-grupper:
1. Indøve de faste vendinger på tysk
 2. Lave en kort dialog: To kvinder/mænd møder hinanden. Den ene medbringer en søn/datter/ven, som bliver præsenteret for den anden, og relationerne bliver beskrevet.
 3. Plenum: hvad talte I om, hvordan forløb samtalen?
 4. Sammenligning med teksten:
Det gennemgående træk i elevdialogen er normalt, at den bliver holdt i en meget venlig, imødekomende tone.
Derefter var det åbenlyst, hvor mange konventioner, de to fædre i Lili Marleen overtræder.

OPGAVE

- 4** Skriftlig/mundtlig elevopgave: [Wie geht es weiter mit Miriam und Robert?](#)